

Προς

ΡΑΕ

Πειραιώς 132,

118 54 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου, Επικ. Καθ. Α. Δαγούμα

Κοινοποίηση

ΑΔΜΗΕ

Δυρραχίου 89 και Κηφισού,

104 43 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου & Διευθύνοντος Συμβούλου, Δρ. Μ. Μανουσάκη

**ΘΕΜΑ: Δημόσια διαβούλευση της ΡΑΕ επί του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης
(ΔΠΑ) του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ), για τα έτη
2020-2029**

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 578

Αθήνα, 27.07.2020

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Εταιριών Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΑΗ) συμμετέχει συστηματικά στη δημόσια συζήτηση για τον **μακροχρόνιο σχεδιασμό** των δικτύων ηλεκτρισμού, θεωρώντας μάλιστα ότι αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερα κρίσιμο κομμάτι στη χάραξη της ενεργειακής πολιτικής στην Ελλάδα και ως τέτοιο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από όλες τις αρμόδιες αρχές. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός (ψηφιοποίηση), η χωρική επέκταση και η ενίσχυση της μεταφορικής ικανότητας του Συστήματος Μεταφοράς είναι εκ των ων ουκ άνευ για την εύρυθμη λειτουργία των ανοικτών και ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρισμού αλλά και γενικότερα για την επίτευξη των φιλόδοξων ενεργειακών και κλιματικών στόχων που έχει θέσει η Ελλάδα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο μέχρι το 2030.

Σε αυτό το πλαίσιο ο Σύνδεσμός μας συμμετείχε στις αντίστοιχες διαβουλεύσεις του ΑΔΜΗΕ για το Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την περίοδο 2020-2029 (βλ. επιστολή ΕΣΑΗ 526/24.01.2019) και για την περίοδο 2021-2030 (βλ. επιστολή ΕΣΑΗ 551/31.01.2020). Παρά το γεγονός ότι έχουν ήδη παρέλθει έξι μήνες από τη διαβούλευση του ΑΔΜΗΕ για το ΔΠΑ της περιόδου 2021-2030, η ΡΑΕ επιλέγει να θέσει σε διαβούλευση όχι το ΔΠΑ αυτής της περιόδου

(όπως θα έχει διαμορφωθεί μετά τα σχόλια που έγιναν στο πλαίσιο της διαβούλευσης του ΑΔΜΗΕ τον Ιανουάριο 2020) αλλά το σχέδιο ΔΠΑ για την περίοδο 2020-2029. Το οποίο προφανώς είναι παρωχημένο αφού ο ΑΔΜΗΕ έχει ήδη εκπονήσει το σχέδιο ΔΠΑ για την περίοδο 2021-2030. Η σύγκυση επιτείνεται ακόμα περισσότερο αφού το σχέδιο ΔΠΑ για την περίοδο που 2020-2029 που θέτει σε διαβούλευση η ΡΑΕ έχει ημερομηνία Απρίλιος 2020 ενώ στην σελίδα του ΑΔΜΗΕ και στην ενότητα «Σχέδια που έχουν υποβληθεί προς έγκριση στη ΡΑΕ» το σχέδιο ΔΠΑ για την περίοδο 2020-2029 έχει ημερομηνία Απρίλιος 2019. Και προφανώς πρόκειται για δύο διαφορετικά κείμενα αφού το μεν πρώτο έχει έκταση 179 σελίδων ενώ το δεύτερο έκταση 158 σελίδων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτή τη συγκεχυμένη κατάσταση όσον αφορά τη διαβούλευση ενός τόσο σημαντικού εργαλείου για το σχεδιασμό της **μακροχρόνιας εξέλιξης** του ηλεκτρικού συστήματος, αλλά και εν γένει της ενεργειακής πολιτικής, αυτό που μπορούμε να κάνουμε ως Σύνδεσμος -και μέχρις ότου η ΡΑΕ θέσει σε διαβούλευση, ως οφείλει, το επικαιροποιημένο σχέδιο ΔΠΑ για την περίοδο 2021-2030 ώστε επί αυτού να καταθέσουμε τις νεότερες απόψεις μας- είναι να συμπεριλάβουμε στην παρούσα επιστολή τα βασικά σχόλια που είχαμε καταθέσει στην αντίστοιχη διαβούλευση του ΑΔΜΗΕ τον Ιανουάριο 2020 για το ΔΠΑ 2021-2030. Διότι είναι προφανές ότι στερείται οποιασδήποτε λογικής να επανερχόμαστε στη συζήτηση για το ΔΠΑ 2020-2029.

1. **Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ θα πρέπει να εκπονείται ανά διετία αντί για την έως τώρα ακολουθούμενη πρακτική στην Ελλάδα που είναι η ετήσια εκπόνηση του ΔΠΑ.** Αυτή η πρακτική άλλωστε ακολουθείται και από τον Ευρωπαϊκό Διαχειριστή ENTSO-E ο οποίος επεξεργάζεται και συντάσσει ανά διετία το Ten Year Network Development Plan (TYNDP). Η μετάβαση από ετήσιο σε ανά διετία Πρόγραμμα Ανάπτυξης έχει υιοθετηθεί επίσης και από τους τέσσερις Διαχειριστές Συστήματος στη Γερμανία. Στην Ισπανία μάλιστα η Red Eléctrica εκπονεί το αντίστοιχο Πρόγραμμα Ανάπτυξης ακολουθώντας έναν κύκλο τετραετίας.
2. Η ανά διετία εκπόνηση του ΔΠΑ θα βοηθήσει πρώτα από όλα ώστε να αποφεύγεται η σύγκυση ως προς το ποιο σχέδιο ΔΠΑ είναι το τρέχον, ποιο τροφοδοτεί τη δημόσια συζήτηση και επί ποιου γίνεται ο στρατηγικός σχεδιασμός ανάπτυξης. Η ανά διετία εκπόνηση θα δώσει επίσης τη χρονική δυνατότητα για λεπτομερή ανάπτυξη διαφορετικών σεναρίων τα οποία τελικά θα οδηγούν και στον σχεδιασμό για το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς. Είναι προφανές ότι όλα τα σενάρια που θα επιλεγούν για να διερευνηθούν, στο πλαίσιο του ΔΠΑ, θα πρέπει να επιτυγχάνουν το βασικό στόχο που θέτει το ΕΣΕΚ 2020-2030 για τον τομέα ηλεκτρισμού, δηλαδή οι ΑΠΕ να καλύπτουν το 61%-65% της ζήτησης ηλεκτρισμού το 2030.
Αυτά τα σενάρια θα πρέπει να διαμορφωθούν σε στενή συνεργασία του ΑΔΜΗΕ με τη ΡΑΕ και τους φορείς της αγοράς, με μια διαδικασία παρόμοια με αυτή που ακολουθείται από τον ENTSO-E και άλλους Διαχειριστές για την ανάπτυξη των σεναρίων που λαμβάνονται υπόψη

στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ανάπτυξης. Ο ΕΣΑΗ θεωρεί ότι το ΔΠΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει σενάρια διείσδυσης των ΑΠΕ με χρονική και χωρική διαφοροποίηση μεταξύ τους. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναπτύσσονται σενάρια (συνδυαστικά πιθανώς με τα σενάρια των ΑΠΕ) για την ένταξη/απόσυρση κατανεμόμενων πηγών ισχύος (μονάδων παραγωγής, αποθήκευσης και απόκρισης ζήτησης). Χρήσιμο είναι επίσης να εξετάζεται κι ένα σενάριο ταχείας ανάπτυξης τεχνολογικών καινοτομιών που αφορούν την παραγωγή/αποθήκευση/μεταφορά κλιματικά ουδέτερης ενέργειας. Βασικό στοιχείο κατά τη διερεύνηση των σεναρίων που επιλεχθούν, στο πλαίσιο του ΔΠΑ, είναι ότι θα πρέπει να τίθεται και ένα -χαμηλό- όριο, και μόνο για τεχνικούς λόγους, στην ενέργεια περικοπής από ΑΠΕ. Θεωρούμε επίσης αυτονόητο ότι τα σενάρια που θα διερευνηθούν κατά την εκπόνηση του ΔΠΑ του ΕΣΜΗΕ θα είναι συνεκτικά ως προς το κάθε φορά ισχύον σενάριο Sustainable Transition του ENTSO-E, έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη και το Ευρωπαϊκό πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να υλοποιηθεί το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ.

3. Ο ΑΔΜΗΕ, σε συνεργασία και με τον ΔΕΔΔΗΕ, θα πρέπει να συμπεριλάβει στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ ειδικό κεφάλαιο (ή να αποτελεί και ξεχωριστή μελέτη) που θα αποτυπώνει ποσοτικά την κατάσταση του Συστήματος όσον αφορά την ικανότητά του για ενσωμάτωση έργων ΑΠΕ, καθώς και τα απαραίτητα έργα χωρικής και ψηφιακής αναβάθμισης ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι διείσδυσης των ΑΠΕ στην κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρισμού που θέτει το ΕΣΕΚ για το 2030.
4. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ξεχωριστή ενότητα σχετικά με την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Διαχειριστή Συστήματος στην αγορά ηλεκτρισμού. Υπενθυμίζεται ότι η έναρξη λειτουργίας των νέων αγορών έχει προγραμματιστεί για τον Σεπτέμβριο 2020. Είναι σαφές όμως ότι προτού ξεκινήσει η εμπορική λειτουργία των νέων αγορών θα πρέπει να έχει προηγηθεί επαρκής χρονικά εκπαίδευση των Συμμετεχόντων στην αγορά καθώς και επαρκής χρονικά δοκιμαστική λειτουργία (market trial) όλων των νέων αγορών ταυτόχρονα. Ακριβώς αυτά τα ζητήματα θα έπρεπε να αναλύονται διεξοδικά σε μια ενότητα του ΔΠΑ αφιερωμένη στη Αγορά. Η ενότητα αυτή θα πρέπει επιπλέον να περιλαμβάνει τον σχεδιασμό του ΑΔΜΗΕ για την μελλοντική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του στην Αγορά Εξισορρόπησης στην Ελλάδα καθώς και την ενσωμάτωσή της στην ευρύτερη Ευρωπαϊκή αγορά ώστε η σύζευξη των αγορών να επιτευχθεί και στο επίπεδο της εξισορρόπησης. Το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει λοιπόν να περιλαμβάνει χρονοδιαγράμματα για τις ευρωπαϊκές πλατφόρμες συνεργασίας TERRE (εφεδρείες αντικατάστασης), MARI (χειροκίνητη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας), PICASSO (χειροκίνητη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας) και IGCC (συμψηφισμός αποκλίσεων).
5. Ο ΕΣΑΗ συστηματικά και με επιμονή προτείνει στη δημόσια συζήτηση, όλα αυτά τα χρόνια, τη διασύνδεση όλων των νησιών -πλην των πολύ μικρών- του Αιγαίου με το Διασυνδεδεμένο Σύστημα. Το υπό διαβούλευση ΔΠΑ προβλέπει για πρώτη φορά τη διασύνδεση, εκτός των Δωδεκανήσων, και των νησιών του Βορείου Αιγαίου. Αυτές οι διασυνδέσεις, σύμφωνα με το

παρόν σχέδιο, προβλέπεται να λειτουργήσουν την περίοδο 2027-2030. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι είναι εφικτή η διασύνδεση της Δωδεκανήσου και των νησιών του Βορείου Αιγαίου με το ηπειρωτικό Σύστημα μέχρι το 2026. Αυτό άλλωστε αποδεικνύει και η διεθνής εμπειρία σε αντίστοιχα έργα, π.χ. η διασύνδεση της Ιρλανδίας με τη Γαλλία (700 MW, 575 km) ξεκίνησε να μελετάται την αντίστοιχη περίοδο (2009-2010) με τις δύο αυτές ελληνικές διασυνδέσεις και θα είναι σε λειτουργία το 2026. Παρόμοια, για τη διασύνδεση Viking Ling μεταξύ Δανίας-Μεγάλης Βρετανίας (760 km, 1400 MW), οι μελέτες σκοπιμότητας ξεκίνησαν το 2012 και η γραμμή θα τεθεί σε λειτουργία το 2024. Νωρίτερα, δηλαδή το 2021, θα ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Διασυνδεδεμένο Σύστημα η διασύνδεση North Sea Link μεταξύ Νορβηγίας-Μεγάλης Βρετανίας (720 km, 1400 MW), της οποίας η μελέτη σκοπιμότητας ξεκίνησε το 2010. Η υλοποίηση των διασυνδέσεων των νησιών του Αιγαίου μπορεί να επιταχυνθεί σημαντικά καθώς είναι διαθέσιμα στην Ελλάδα από την ΕΕ ποσά ενίσχυσης (από την πώληση δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ από το ευρωπαϊκό απόθεμα) που ανέρχονται στα 600-700 εκ. Ευρώ.

Με εκτίμηση

Γιώργος Στάμτιδης

Γενικός Διευθυντής